

Şuşa Qarabağın tacı, xalqımızın əziz şəhəri, keşməkeşli tariximizin canlı şahididir. Canları-qanları bahasına, misilsiz qəhrəmanlıqla onu işğaldan azad edən şəhidlarımız buram bizim üçün həm də əbədi bir ziyarətəgah mərtəbasına yüksəldilər. Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin 2020-ci il noyabrın 8-də müqəddəs Şahidlər Xiyabanından verdiyi müjədsinin, ilahi təsir gücü olan "Əziz Şuşa, sən azadsan! Əziz Şuşa, biz qayıtmışıq! Əziz Şuşa, biz səni dirçəldəcəyik!" sözlərinin hər bir azərbaycanlının qəlbində doğurduğu sevinc, fərəh, qürur hissini sözlə ifadə etmək çox çətindir. Bu gün Şuşa öz qədimliyini qorumaqla yanaşı, yeni bir şəhər kimi tikilir, inşa edilir.

Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycan Respublikasında 2022-ci ilin "Şuşa ili" elan edilməsi haqqında" Sərəncamında qeyd edildiyi kimi, təməli Qarabağ xanı Panahəli xan tərəfindən 270 il əvvəl qoyulan Şuşa şəhəri zəngin inkişaf yolu keçmiş, Azərbaycanın və bütün Cənubi Qafqazın mədəni və ictimai-siyasi həyatında müstəsna rol

damdakı Şahbulaqdan Şuşaya köçürülüb. Sonra Qarabağın hər yerindən zəngin, imkanlı şəxslər bu möhkəm qorunan ərazidə mülklər tikməyə, məhəllələr salmağa başlayıblar. Uç əsas giriş - Ganca, İrəvan və Ağoğlan qapıları Şuşanın yaxın-uzaq yaşayış məntə-

MÖHTƏŞƏM QALƏBƏMİZİN RƏMZİ

oyuna oynadır. Şəhərin mərkəzini əhatə edən qala xanlığın paytaxtının qorunması məqsədilə inşa edilsə də, öz quruluşuna və memarlıq xüsusiyyətlərinə görə həm dəyərlı mədəniyyət abidəsidir, həm də milli dövlətçilik ənənələrimizin rəmzlərindən biridir. Mütəxəssislərin fikrincə, Şuşa qalası üçün seçilmiş dağlıq ərazinin ən uğurlu cəhəti onun bir çox yerlərdə dərələrlə tamamlanan silindirmə qayalar, yarıqanlar və meşələrdən ibarət olması idi. Üstəlik, ətrafdakı qayaqlar tikintidə istifadə etmək üçün istənilən qədər daş əldə olunmasına imkan verir. Şuşa qalasının tikintisində feodal dövrü memarlığının əsas şəhərsalma prinsipləri həm şəhər yerinin seçilməsində, həm struktur planlaşdırmasında, həm də qalanın xarici bədii simasında özünü büruzə verir. Tarixi mənbələrə görə, qala divarlarının böyük bir hissəsi inşa ediləndən sonra xanlığın sarayı Ağ-

qə-
lir ilə əlaqəsini təmin edib. Tarixi qala divarları ilə yanaşı, Qarabağ xanlarının və əsirlərdəlikdən qurtulmuş etdikləri memarlıq nümunələrinin bir çoxu bu gün də əsrlərin yadigarı kimi qalmaqdadır. Erməni işğalına qədər Şuşada memarlıq abidəsi sayılan 170-dən çox yaşayış binası, 160-dək mədəni-tarixi abidə mövcud olub. İyirmi yeddi illik işğal dövründə onların bir çoxu erməni vəhşiliyinə məruz qalıb, dağıdılıb, məhv edilib. Lakin Şuşanı özünü-külsədirə bilməyən ermənilər müvəqqəti sığınacaq kimi istifadə etdikləri şəhərdə heç bir normal tikinti aparmayıblar.

Onu da qeyd edək ki, qala-şəhərin hərtərəfli inkişafında müstəsna xidmətləri olan ulu öndər Heydər Əliyev deyirdi: "Şuşa təkcə şuşalılar üçün yox, bütün azərbaycanlılar üçün, Vətənimizi, millətini sevən hər bir vətəndaşımız üçün əziz bir şəhərdir, əziz bir torpaqdır, əziz bir qaladır, əziz bir abidədir". Şuşanı

zəngin tarixi abidə, xalqımızın qəhrəmanlıq rəmzi kimi dəyərləndirən ümummilli lider ötən əsrin yetmişinci illərində burada milli ruhun daşıyıcısı olan qədim tikililərin bərpası ilə yanaşı, yeni çoxmərtəbəli yaşayış binalarının, böyük mehmanxana komplekslərinin, ayrı-ayrı inzibati binaların inşasına şəxsən rəhbərlik edib. Həmin dövrdə Şuşa keçmiş SSRİ-də ən populyar kurort şəhərlərindən birinə çevrilmişdi...

"Ermənilər nə qədər çalışsalar da, yenə də Şuşanı erməni şəhəri kimi təqdim edə bilmədilər və əgər bu, erməni şəhəri idisə, niyə belə vəziyyətdə idi, niyə dağılmış vəziyyətdə idi, niyə bir dəfə bina tikilməyib? Uç-dörd erməni məmurunun yeni villalarından başqa bir dəfə də yeni bina tikilməyib. Köhnə binalar hamısı dağıdılıb, tarixi binalar dağıdılıb." - bu sözləri ötən il Şuşaya 7 dəfə səfər edən Prezident İlham Əliyev çıxışlarının birində deyib. Ermənilər, əsasən, şəhərdə sovet dövründə inşa olunmuş və istismar müddəti başa çatmış binalardan istifadə ediblər. İndi bu binaların aksəriyyəti Şuşanın yeni baş planına uyğun olaraq, sökülür. Şəhərin sahiblərinin qayıdışı buraya yeni nəfəs gətirib. Azad Şuşada artıq böyük quruculuq, təmir-bərpa işləri həyata keçirilir.

Ötən il avqustun 29-da Şuşanın tarixi əzəmətinin qorunmasının əsas götürüldüyü baş plan Prezident İlham Əliyevə və birinci xanım Mehriban Əliyevaya təqdim olunub. Qeyd edilib ki, Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtında icra ediləcək bütün layihələr tarixlə müasirliyin vəhdətində üzərinə qurulacaq. Şəhərin relyefinə

şəhər yerləşməsi inzibati bina müasir şəkildə yenidən qurulur. Heydər Əliyev Fondu tərəfindən Aşağı Gövhər Ağə, Yuxarı Gövhər Ağə, Saatlı məscidlərində və Mehmandarovların malikə kompleksində bərpa işləri aparılır.

İnfrastruktur layihələrinin icrası uğurla davam etdirilir. Müzəffər Ordu-muzun möhtəşəm qələbəsinin şərəfinə Prezident İlham Əliyevin "Zəfər yolu" adlandırıldığı 101 kilometrlik avtomobil magistralı Şuşaya ölkəmizin hər yerindən gediş-gəlişi təmin edir. Şəhərə çəkilən ikinci yolun - Əhmədbəyli-Füzuli-Şuşa yolunun inşası sürətlə aparılır. Mədəniyyət paytaxtımızın elektrik təchizatında demək olar ki, heç bir çatışmazlıq qalmayıb. 110/35/10 kilovoltluq "Şuşa" yarıməstansiyasının inşası, Füzulidən burayadək 110 kilovoltluq ikidövrəli elektrik verilişi xəttinin çəkilməsi çox qısa müddətdə yekunlaşdırılıb. Paylayıcı şəbəkənin hər biri 5 MVA olan transformator yarıməstansiyaları və xüsusi mühafizəsi olan yeraltı kabellərlə təchiz olunması tezliklə tam başa çatdırılacaq. Şuşa yaşıl enerji zonası olacaq və elektrik təchizatında dayanıqlı enerji mənbələrinə üstünlük verəcək.

Bu günlərdə yeni açılmış müntəzəm avtobus marşrutunun ilk sərnişinlərini Şuşada qarşılayarkən Prezidentin buradakı xüsusi nümayəndəsi Aydın Kərimov dövlətimizin başçısının tapşırığı və nəzarəti ilə şəhərdə inkişafı bərpa və quruculuq işlərinə başladığını bildirib, tarixi-mədəni abidələrin bərpası ilə yanaşı, yeni məktəb, xəstəxana, mü-

sir yaşayış kompleksinin inşasını xüsusi qeyd edib. Şuşaya gələnlər şəhərin dirçəlməsinin canlı şahidi olublar.

Şuşa tarixən qonaq-qaralı şəhər, istirahət və sağlamlıq məkanı olub. Bu əmin nəzərə alınaraq şəhərdə mehmanxanaların bərpasına da xüsusi əhəmiyyət verilir. Ötən əsrin 80-ci illərinin yadigarı olan "Qarabağ" mehmanxanası qısa müddətdə müasir səviyyədə bərpa olunaraq bir neçə ay əvvəl istifadəyə verilib. Elə həmin vaxt beş mərtəbəli və 150 nömrədən ibarət "Otel və Konfrans Mərkəzi"nin də təməli qoyulub. Bundan bir qədər əvvəl isə şəhərdə "Xan Bülbül" otelinin yenidənqurmadan sonra açılışı olub.

"Mən demişəm ki, Şuşa nəinki Azərbaycanın, dünyanın ən gözəl şəhərlərindən birinə çevriləcəkdir və buna nail olacağıq, 100 faiz". Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin bu sözləri gerçəkləşməkdədir. Əminliklə deyə bilərik ki, Şuşanın yeni siması qələbəmizin möhtəşəmliyini rəmzləşdirəcəkdir.

Möhtərəm RƏCƏBOVA,
"Respublika".